

Uchwała Nr XLVI/310/2023
Rady Gminy Stężycza
z dnia 28 grudnia 2023 roku

w sprawie przyjęcia Programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej dla Gminy Stężycza na lata 2024 – 2030

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40, 572, 1463 i 1688), art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 z 2023 r., poz. 289, 535, 1606) Rada Gminy Stężycza uchwała, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej dla Gminy Stężycza na lata 2024 – 2030, w brzmieniu określonym w załączniku do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Stężycza.

§ 3.

Traci moc uchwała Nr XVII/135/2020 Rady Gminy Stężycza z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Stężycza na lata 2021 – 2025.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2024 r.

Przewodniczący Rady Gminy

Antoni Tobjasz

Załącznik
do uchwały Nr XLVI/310/2023
Rady Gminy Stężyca
z dnia 28 grudnia 2023 roku

***Program
Przeciwdziałania Przemocy Domowej
oraz Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej
dla Gminy Stężyca
na lata 2024-2030***

Spis treści

1. Wstęp.....	3
2. Charakterystyka przemocy i jej rodzaje	3
- Czynniki sprzyjające przemocy w rodzinie.....	5
- Skutki przemocy domowej	5
3. Uwarunkowania prawne podejmowanych działań.....	6
4. Diagnoza zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Stężyca.....	7
5. Założenia programowe.....	11
6. Zasoby instytucjonalne działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej...	12
7. Adresaci programu	13
8. Cel główny i cele szczegółowe Programu, oraz realizatorzy	13
9. Zakładane efekty realizacji Programu	15
10. Źródła finansowania programu.....	16
11. Monitoring i ewaluacja	16

Wstęp

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka. Ma ona niebagatelny wpływ na kształtowanie jego osobowości, systemu wartości, poglądów, stylu życia itp. Rodzice czy opiekunowie są wzorem do naśladowania dla dzieci, a wzajemne relacje pomiędzy rodzicami i dziećmi, oparte na miłości i zrozumieniu odgrywają ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem jak i przyczyną różnego rodzaju dysfunkcji w rodzinie. Klasyfikuje się ją w kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Mimo, że w relacjach międzyludzkich istniała ona zawsze, o przemocy domowej mówiono niewiele, jakby nie postrzegając jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny, takiego, które prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków emocjonalnych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń a nawet zabójstw.

Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem państwa jest ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony najbliższych. Zjawisko przemocy dotyczące społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi obszarami problemów społecznych, dlatego ich rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji. Zintegrowanie ich zasobów do realizacji zadań daje szansę stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz podniesienia skuteczności udzielanej pomocy.

Zgodnie z Ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej, do zadań własnych gmin należy opracowanie i realizacja gminnych programów przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. Program zawiera podstawowe definicje związane z tematyką przemocy domowej, analizę jej przyczyn, uwzględnia informacje kto najczęściej doświadcza przemocy domowej oraz określa podstawy prawne podejmowanych działań. Opracowany dokument przedstawia również charakterystykę i analizę zjawiska przemocy na terenie Gminy Stężyca z uwzględnieniem danych ilościowych pozyskanych z rejestrów własnych Zespołu Interdyscyplinarnego i Ośrodka Pomocy Społecznej. Założeniem niniejszego Programu jest dalsze rozwijanie systemu współpracy wszystkich instytucji, służb i organizacji funkcjonujących na terenie Gminy Stężyca a niektórych nawet w powiecie ryckim, w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej. Odbywać się to będzie poprzez profilaktykę i edukację społeczną, ochronę i pomoc osobom doznającym przemocy domowej, oddziaływanie na osoby stosujące tą przemoc, a także poprzez podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Cele, działania i zadania Programu będą podlegać monitoringowi, ewaluacji, a w miarę możliwości wprowadzane będą korekty i nowe rozwiązania mające na celu przeciwdziałanie przemocy domowej na terenie Gminy Stężyca.

2. Charakterystyka przemocy i jej rodzaje

Kiedy myślimy o przemocy, kojarzy nam się ona najczęściej z biciem, popychaniem, kopaniem, znęcaniem się fizycznym nad drugą osobą, zmuszaniem człowieka do upokarzających czynności lub też gwałtem. Jednakże przemocą jest również poniżanie człowieka, oczernianie go, wyzywanie, ranienie jego uczuć, niszczenie jego poczucia własnej wartości, niszczenie

przedmiotów, do których jest przywiązany, głodzenie, ograniczanie swobody drugiej osoby w sposób przekraczający normy moralne, izolowanie od otoczenia. Uznać więc należy, że przemoc to „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Wyróżnia się następujące formy przemocy:

Przemoc fizyczna - nazywana również gorącą, to każde agresywne zachowanie polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień (m.in. popychanie, obezwładnianie, szarpanie, policzkowanie, uderzanie pięścią, kopanie, duszenie, rzucanie przedmiotami, użycie przedmiotów lub narzędzi niebezpiecznych, mogących spowodować utratę zdrowia lub życia).

Przemoc psychiczna - nazywana również zimną, to umyślne agresywne działania, wykorzystujące nie tyle siłę fizyczną lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące u ofiary zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby, obniżanie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych. Zachowania sprawcy mają na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia i wywołują emocjonalny ból lub cierpienie (m.in. wyśmiewanie, wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, narzucanie własnych poglądów, ciągle krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów, stosowanie gróźb, szantażowanie).

Przemoc seksualna – wymuszanie pożycia seksualnego lub nieakceptowanych i niechcianych przez ofiarę praktyk seksualnych w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy.

Przemoc ekonomiczna – przejawia się w uniemożliwieniu dostępu do rodzinnych środków finansowych, prowadzi do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy (np. odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwienie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb rodziny, okradanie, zaciąganie kredytów i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli współmałżonka).

Zaniedbanie – stan ciągłego niezaspokajania podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych osób zależnych.

Formy przemocy: fizyczna, psychiczna, ekonomiczna i seksualna mogą się przenikać, ale każda może też występować osobno. Osobami doświadczającymi przemocy domowej są najczęściej kobiety, dzieci, osoby starsze lub niepełnosprawne, ale bywają też nimi mężczyźni. Aby lepiej zrozumieć zjawisko przemocy, można określić dwie jej formy:

Przemoc gorąca – gorącą przemoc mogą powodować negatywne i intensywne przeżycia związane z frustracją, z zablokowaniem jakichś dążeń, z niespełnianiem pragnień i oczekiwań. Pojawia się agresywna reakcja na stres, która nie zostaje powstrzymana i kieruje się przeciw członkowi rodziny. Istotnym czynnikiem bywa przekonanie sprawcy o niezdolności ofiary do obrony i poczucie własnej bezkarności. Słabość ofiary wynika z przewagi fizycznej sprawcy lub okoliczności, w których sprawca uzyskuje władzę psychiczną. Taka przemoc przejawia się w postaci napadów furii, złości, wyładowań emocjonalnych. Jest ona naładowana agresją, występuje zwykle w afekcie.

Przemoc chłodna – Wydają się ona znacznie spokojniejsza, choć czasem jest to spokój pozorny, skrywający silne emocje, ale skutecznie tłumione i kontrolowane. Polega na realizowaniu przez sprawcę specyficznego scenariusza zapisanego w jego umyśle, a czasem również w obyczajach i kulturze środowiskowej. Człowiek realizujący taki scenariusz przemocy, zmierzając do jakiegoś celu jest gotowy do wtargnięcia na wewnętrzne terytorium psychiczne swego dziecka lub współmałżonka. Dla takiego zachowania znajduje usprawiedliwienie nawet

wówczas, gdy jest świadomy cierpienia, które spowodował. Przemoc taka jest narzędziem oddziaływania zmierzającego nieraz do wzniosłych celów, które uzasadniają bolesne dla bliskiej osoby środki. Jednym ze szczególnie ważnych źródeł przemocy jest skrywanie i dotkliwe poczucie niemocy, które sprawca stara się zagłuszyć, a czasem zanegować poprzez akty przemocy.

- Czynniki sprzyjające przemocy w rodzinie.

Przemoc we współczesnym świecie staje się zjawiskiem coraz bardziej powszechnym, a jej zasięg, różnorodność form i konsekwencje natury wychowawczej, psychologicznej, zdrowotnej i ekonomicznej powodują, że należy traktować ją jako zjawisko społeczne istotnej rangi. Próba rozwiązania tego problemu wymaga współpracy przedstawicieli wielu obszarów życia społecznego, jednakże pierwszym krokiem na drodze do jego rozwiązania jest ujawnienie czynników, które mu sprzyjają, a które omówiono poniżej.

Normy społeczne i kulturowe – na przestrzeni wieków istniało silne, społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy wobec najbliższych, w szczególności wobec kobiet i dzieci, co w wielu środowiskach znajduje odzwierciedlenie w obyczajach i przekonaniach związanych z dominującą rolą mężczyzny w rodzinie, a także społecznej akceptacji stosowania kar cielesnych. Związane jest to z wciąż funkcjonującymi stereotypami dotyczącymi zachowania kobiet i mężczyzn, ich roli w rodzinie oraz roli w społeczeństwie.

Alkohol i narkotyki – wiele osób stosujących przemoc w rodzinie, w chwili popełniania czynów przemocowych jest pod wpływem alkoholu lub narkotyków. Alkohol i narkotyki powodują osłabienie kontroli nad zachowaniem, zwiększają prawdopodobieństwo zareagowania złością i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe, znoszą zahamowania, zaburzają ocenę sytuacji, wyzwalają skrywane, negatywne emocje i sprzyjają antyspołecznym i nieakceptowanym zachowaniom. Należy jednak stanowczo podkreślić, że nadużywanie alkoholu lub narkotyków przez osobę stosującą przemoc nie jest w żadnym elemencie czynnikiem zwalniającym z odpowiedzialności za popełnione czyny, chociaż osoby te często starają się usprawiedliwić swoje zachowanie faktem bycia odurzonym. Prawdopodobieństwo wystąpienia aktów przemocy w rodzinach, w których występuje problem uzależnień jest ponad dwukrotnie większe niż w pozostałych, jednak przekonanie, że przemoc dotyczy wyłącznie rodzin, w których nadużywa się alkoholu lub narkotyków jest całkowicie błędne.

Dziedziczenie wzorca przemocy z rodziny pochodzenia – dzieci wychowujące się w rodzinach, w których jest stosowana przemoc często przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub nawet osobami doznającymi przemocy. Wynika to z faktu, że uczą się od dzieciństwa, iż najlepszym i najbardziej skutecznym sposobem rozwiązywania konfliktów jest przemoc. Będąc już dorosłymi, nie umieją odnaleźć się w „trudnej dla nich sytuacji i reagują zgodnie z wyuczonym w dzieciństwie wzorcem. Podkreślić należy, że nie każda osoba doświadczająca przemocy w dzieciństwie lub będąca jej świadkiem, będzie sama w przyszłości stosować przemoc. Niemniej jednak prawdopodobieństwo w takim wypadku jest zdecydowanie wyższe niż u osoby pochodzącej z rodziny, w której przemoc nie występowała.

- Skutki przemocy domowej

Przemoc może spowodować nie tylko ogromne szkody fizyczne, ale również trwałe i rozległe następstwa w psychice człowieka. Z ich powodu cierpią nie tylko ci, którzy są ofiarami, ale również świadomi bądź nie świadkowie aktów przemocy tj. najczęściej dzieci.

Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe:

- poważne obrażenia ciała,
- wzrost częstości objawów somatycznych, związanych ze stresem (ból głowy, żołądka, pleców),
- przygnębienie, smutek, obojętność, odczucie niepokoju, popadanie w depresję,
- niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu, czy agresji,
- zmienność nastrojów, decyzji,
- lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena,
- kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją,
- zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy.

Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci:

- obrażenia cielesne,
- życie w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia,
- brak poczucia bezpieczeństwa i stabilności środowiska wychowawczego,
- liczne schorzenia psychosomatyczne,
- znęcanie psychiczne może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami).

Niezwykle istotne jest, iż konsekwencje stosowania przemocy ujawniają się często również po długim czasie, może to się zdarzyć w okresie dorastania lub nawet dopiero w dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego. Należą do nich np. trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w przestępstwach, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu lub narkotyków a także inne uzależnienia.

Bardzo groźne są również społeczne konsekwencje doświadczania przemocy, które mają niebagatelny, negatywny wpływ na funkcjonowanie w dorosłym życiu i w społeczeństwie. Są nierzadko siłą niszcząca cały system rodzinny, niosą ryzyko dziedziczenia i powielania w dorosłym życiu zachowań przemocowych dla uwikłanych w nią osób a nawet całych rodzin.

3. Uwarunkowania prawne podejmowanych działań.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Stężycza jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jego przygotowania stanowi realizację zapisów art. 9b Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Program jest spójny z następującymi aktami prawnymi:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 02 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. poz. 483 ze zm.),
2. Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.),
3. Ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.),
4. Ustawa z 06 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375 ze zm.),
5. Ustawa z 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
6. Ustawa z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151),
7. Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939),
8. Ustawa z 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2023 r. poz. 810),

4. Diagnoza zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Stężycza

Nieodłącznym elementem systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie są instytucje realizujące zadania w tym obszarze. Zespół Interdyscyplinarny odgrywa kluczową rolę w prowadzeniu procedury przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Bardzo często rodziny, które objęte są działaniami Zespołu znajdują się w kryzysie, wielokrotnie zmagają się z uzależnieniami a także są niewydolne wychowawczo. Wszystkie działania, które podejmuje Zespół Interdyscyplinarny w Stężycy mają za zadanie przede wszystkim przeciwdziałać przemocy, zmniejszać skalę tego zjawiska, chronić ofiary przemocy, pomóc rodzinom w rozwiązaniu ich konkretnych problemów. Zespół prowadzi także działania o charakterze profilaktycznym, np. publikacja plakatów, ulotek, a także współorganizowanie corocznego festynu rodzinnego, w trakcie którego propagowane są wartości prorodzinne i poszerzające wiedzę antyprzemocową.

Poniżej przedstawione tabele obrazują działania, które podejmowane były przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Stężycy w latach 2020 – 2022. Wszystkie dane pochodzą z akt ZI i OPS.

Zgodnie z wymaganiami ustawodawcy, posiedzenia Zespołu odbywały się co 3 miesiące, a bezpośrednio z rodzinami pracę prowadziły grupy robocze. Należy wskazać, iż rok 2020 zdeterminowany był przede wszystkim przez pandemię koronawirusa. Wprowadzone szczególne rozwiązania związane z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 w znaczący sposób przeformułowały dotychczasowe funkcjonowanie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz ograniczyły bądź uniemożliwiły realizację wcześniejszych założeń i celów. Sytuację tą odzwierciedla liczba posiedzeń Zespołu w 2020 roku.

Liczba posiedzeń ZI Stężycza w latach 2020 – 2022

2020	2021	2022
1	5	5

Po otrzymaniu przez Zespół Interdyscyplinarny Niebieskiej Karty, do każdej z rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy powoływano grupę roboczą. Skład grup roboczych i częstotliwość spotkań były dostosowywane do struktury każdej z poszczególnych rodzin, oraz specyfiki dominujących w niej problemów. Wraz ze zwiększającą się liczbą procedur NK, wzrastała również ilość grup roboczych oraz ich spotkań (okres 2020 - 2021). W 2022 r. znacząco spadła liczba powoływanych grup roboczych oraz częstotliwość ich posiedzeń, co obrazuje poniższa tabela.

Spotkania grup roboczych ZI w latach 2020 – 2022

	2020	2021	2022
Liczba grup roboczych	31	32	16
Liczba spotkań grup roboczych	57	85	41

Z danych, które zostały przedstawione w poniższej tabeli wynika, że przemoc w rodzinie na terenie Gminy Stężycza jest zjawiskiem zmiennym. W roku 2021 zaobserwowano znaczący wzrost wszczęcia procedur NK w stosunku do roku 2020. Można podejrzewać, że jest to ściśle związane z pandemią koronawirusa, której skutkiem była przede wszystkim izolacja społeczeństwa, ale również zmniejszony nadzór służb, ograniczenia kadrowe. Najczęściej procedurę Niebieskiej Karty wszczyniała Policja, kolejno pracownicy OPS. W 2021 r. 1 procedurę NK wszczęła placówka oświatowa. Instytucje takie jak ochrona zdrowia czy Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych nie wszczynają w/w procedury w opisywanych latach. Zauważalny jest spadek liczby procedur NK, które były kontynuowane, a założono je w poprzednich latach. Na terenie Gminy Stężycza znikoma jest liczba rodzin, w których dochodziło do kolejnych udokumentowanych zdarzeń przemocy.

Liczba rodzin objętych procedurą NK w Gminie Stężycza w latach 2020 – 2022

	2020	2021	2022
Ogółem liczba procedur wszczynających procedurę w danym roku przez:	12	22	12
OPS	2	6	4
POLICJĘ	10	15	8
GKRPA	0	0	0
PLACÓWKI OŚWIATOWE	0	1	0
PLACÓWKI OCHRONY ZDROWIA	0	0	0
Liczba procedur kontynuowanych z poprzednich okresów wszczętych przez:	21	10	6
OPS	4	2	2
POLICJĘ	17	8	4
GKRPA	0	0	0
PLACÓWKI OŚWIATOWE	0	0	0
PLACÓWKI OCHRONY ZDROWIA	0	0	0
Liczba procedur dokumentujących kolejne zdarzenie stosowania przemocy w sprawach toczących się już procedur wszczętych przez:	1	4	0
OPS	0	1	0
POLICJĘ	1	3	0
GKRPA	0	0	0
PLACÓWKI OŚWIATOWE	0	0	0
PLACÓWKI OCHRONY ZDROWIA	0	0	0

Z danych, które zostały zgromadzone i opracowane przez tut. Zespół Interdyscyplinarny wynika, iż w większości osobami pokrzywdzonymi były kobiety. W 2021 r. było ich aż 15, w tym 2 z nich były osobami niepełnosprawnymi, a 2 w wieku powyższej 65 r. ż. Kolejną grupą osób pokrzywdzonych byli mężczyźni – w 2021 r. było ich 7, w tym 1 niepełnosprawny i 2 w wieku powyżej 65 r.ż. Na terenie Gminy Stężycza występowała także przemoc skierowana przeciwko małoletnim dzieciom. Zauważalny był niewielki wzrost tego zjawiska w 2021 r., co obrazuje poniższa tabela. Domniemywać można, że zwiększone wskaźniki w 2021 r. były efektem długotrwałej izolacji, będącej wynikiem pandemii.

Charakterystyka osób podejrzanych o doświadczanie przemocy w rodzinie na podstawie wszczętych procedur NK wszczętych w danym roku

	2020	2021	2022
Kobiety, w tym:	8	15	7
niepełnosprawne	0	2	1
starsze (powyżej 65 r.ż)	0	2	0
Mężczyźni, w tym:	1	7	1
niepełnosprawni	0	1	0
starsi (powyżej 65 r.ż)	0	2	0
Dzieci, w tym:	3	4	4
dziewczynek	2	2	1
chłopców	1	2	3

Z danych Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że z powodu stosowania przemocy w rodzinie, w stosunku do małoletnich dzieci z terenu Gminy Stężyca w 2021 r. doszło do zabezpieczenia 3 dzieci poprzez umieszczenie ich w placówce opiekuńczo – wychowawczej. We wcześniejszych latach jak również późniejszych takie zjawisko nie występowało.

Liczba zabezpieczonych dzieci z terenu Gminy Stężyca w latach 2020 – 2022 i umieszczonych w placówce opiekuńczo – wychowawczej z powodu bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie

2020	2021	2022
0	3	0

Najczęściej podejrzany o stosowanie przemocy w rodzinie na terenie Gminy Stężyca byli mężczyźni. W 2020 r. było ich 10, zaś w 2021 r. – 20, natomiast w 2022 r. – 6. W mniejszym stopniu sprawcami przemocy na przestrzeni ostatnich 3 lat były kobiety.

Charakterystyka osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie na podstawie wszczętych procedur NK w danym roku

	2020	2021	2022
Kobiety, w tym:	1	4	4
niepełnosprawne	0	0	1
starsze (powyżej 65 r.ż)	0	1	0
Mężczyźni, w tym:	10	20	6
niepełnosprawni	0	2	1
starsi (powyżej 65 r.ż)	1	0	0

Obserwuje się, że w latach 2020 – 2022, które poddane zostały analizie ilościowej i jakościowej ze względu na przyczynę występowania przemocy, znaczącą rolę odgrywał udział środków psychoaktywnych (w tym leków, alkoholu, narkotyków) jako czynnik determinujący występowanie przemocy domowej. Prowadzona statystyka wskazuje, że w przeważającej większości wpływających do ZI spraw wskazywano alkohol i używki jako czynnik współistniejący oraz prowadzący do przemocy wobec bliskich.

Wskaźnik korelacji zażywania środków odurzających i zjawiska przemocy

	Liczba wszczętych procedur NK	Liczba wszczętych procedur związanych ze środkami odurzającymi
2020	11	9
2021	27	13
2022	10	6

Dokonując dalszej analizy jakościowej zjawiska przemocy na terenie Gminy Stężycza, warto zwrócić uwagę, że zachowania osób stosujących przemoc w rodzinie to głównie stosowanie przemocy fizycznej i psychicznej. Wśród form przemocy fizycznej wymieniano wszystkie rodzaje uszkodzeń cielesnych lub tych, w których dochodzi do użycia siły takich, jak: popychanie, wykręcanie rąk, kopanie. Formy przemocy psychicznej to m.in. wyzwiska, ośmieszanie, poniżanie, krytykowanie i ciągle niepokojenie. Interpretując dane zawarte w formularzach NK – A dotyczące form najczęściej stosowanej przemocy, wskazać należy, iż w większości przypadków przemoc fizyczna i psychiczna występowała równolegle. W poszczególnych latach pojawiły się następujące dane:

Dane liczbowe obrazujące przemoc psychiczną i fizyczną w latach 2020 - 2022

	Przemoc psychiczna	Przemoc fizyczna	Łączne formy stosowanej przemocy
2020	7	9	5
2021	23	15	14
2022	8	9	7

Inne formy przemocy na terenie Gminy Stężycza występowały sporadycznie i były uzależnione od indywidualnych sytuacji.

W momencie ustania przemocy i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy jak również braku zasadności podejmowania działań, podejmowano decyzje o zakończeniu prowadzenia procedury NK. Poniższa tabela obrazuje te dane.

Liczba zamkniętych procedur NK w Gminie Stężycza w latach 2020 – 2022

	Ustanie przemocy oraz zrealizowanie indywidualnego planu pomocy	Brak zasadności podejmowania działań	Ogółem
2020	21	0	21
2021	23	3	26
2022	11	2	13

Prowadząc dalszą i pogłębioną ewaluację zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Stężycza nie można konkretnie określić dokładnie tendencji do wzrostu lub spadku przemocy na przełomie 10 lat funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Dane te podlegają ciągłej fluktuacji i nie można wskazać wyraźnego kierunku zmian. Informacje dają jednak podstawę do stwierdzenia, iż problem ten występuje w znaczącej liczbie na terenie Gminy Stężycza, struktura jego podlega ciągłym zmianom i wiele różnych czynników wpływa na jego charakter. Złożoność tego problemu wymusza na społeczności lokalnej, służbach i pracownikach pomocy społecznej stosowanie określonych działań interwencyjnych, edukacyjnych, profilaktycznych i naprawczych.

5. Założenia programowe.

Program jest dokumentem opracowanym zgodnie z wytycznymi zawartymi w Ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Głównym jego założeniem jest kompleksowość i interdyscyplinarność działań ujętych w ramy sprawnie funkcjonującego systemu ukierunkowanego na wsparcie i ochronę osób doświadczających przemocy, edukację i pomoc w korygowaniu zachowań osób stosujących przemoc, edukację kadr instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej, oraz szeroko rozumianą edukację społeczeństwa.

Przemoc domową należy rozpatrywać na różnych płaszczyznach, a w szczególności: psychologicznej, prawnej, ekonomicznej, społecznej i moralnej. Z tego względu przeciwdziałanie przemocy domowej wymaga wieloaspektowego, systemowego podejścia i zaangażowania wszystkich podmiotów zajmujących się bezpośrednio czy też pośrednio tym problemem. Żadna instytucja indywidualnie nie jest w stanie skutecznie rozwiązywać problemów przemocy domowej.

W Programie określono cztery podstawowe obszary zawierające kierunki działań oraz sprecyzowano oddziaływania wobec różnych grup odbiorców:

- **profilaktyka** – działania kierowane do ogółu społeczeństwa, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą domową,
- **ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą domową** – działania kierowane do osób dotkniętych przemocą domową,
- **oddziaływania na osoby stosujące przemoc domową** – działania kierowane do osób stosujących przemoc domową, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się pracą z tymi osobami,

- **podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej** – obszar kierowany do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

6. Zasoby instytucjonalne działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Stężyca

Realizatorami zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej są nie tylko instytucje i podmioty z terenu Gminy Stężyca ale również jednostki działające na terenie powiatu. Należą do nich:

- **Ośrodek Pomocy Społecznej w Stężycy** - zapewnia obsługę organizacyjno – techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego, pracownicy socjalni diagnozują sytuację i potrzeby osoby dotkniętej przemocą domową, udzielają kompleksowych informacji, organizują niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, koordynują prace w grupach diagnostyczno – pomocowych, realizują procedurę Niebieskich Kart.

- **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Stężycy**– podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, w systemie ambulatoryjnym lub stacjonarnym, ma możliwość wzywania sprawców przemocy domowej z problemem alkoholowym na rozmowę interwencyjną lub dyscyplinującą, oraz podejmowania działań zmierzających do zawiadomienia prokuratury o popełnieniu przestępstwa, Przedstawiciel GKRPА uczestniczy w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno – pomocowych.

Zespół Interdyscyplinarny w Stężycy – kompleksowo realizuje procedurę Niebieskiej Karty, dokonuje diagnozy zjawiska przemocy na terenie gminy, organizuje kampanie społeczne z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania przemocy domowej.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Stężycy – pracownicy medyczni (lekarze, zwłaszcza rodzinni, pielęgniarki itp.) w razie rozpoznania symptomów świadczących o stosowaniu przemocy mają uprawnienia do podjęcia odpowiednich działań w tym sporządzenia formularza NK, przedstawiciel NZOZ (pielęgniarka) uczestniczy w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego. Lekarz jest zobowiązany do wystawienia bezpłatnego zaświadczenia o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej (Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 października 2010 r.)

Placówki oświatowe z terenu Gminy Stężyca – przedszkola, szkoły – wychowawcy i pedagodzy szkolni mają możliwość diagnozowania sytuacji uczniów poprzez bezpośredni kontakt z nimi podczas zajęć. W razie potrzeby są uprawnieni do sporządzenia formularza Niebieskiej Karty, uczestniczą w pracach Zespołu interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno – pomocowych. Psychologowie i pedagodzy w ramach swych kompetencji obejmują pomocą i wsparciem na terenie szkoły dzieci i młodzież ze zdiagnozowanym problemem przemocy.

Gminny Ośrodek Kultury w Stężycy – prowadzi działalność o charakterze kulturalno – oświatowym, zajęcia organizowane w GOK mają na celu propagowanie właściwych zachowań, oraz edukację i profilaktykę przemocy i uzależnień m. in. wśród dzieci, młodzieży ale i osób dorosłych

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rykach – udziela poradnictwa specjalistycznego (psychologiczno – terapeutyczne, pedagogiczne i socjalne), tworzy i realizuje programy korekcyjne – edukacyjne dla sprawców przemocy.

Komisariat Policji w Dęblinie – przyjmuje zgłoszenia od ofiar i świadków o stosowaniu przemocy w rodzinie oraz podejmuje interwencję w tych sprawach, a także realizuje procedurę Niebieskich Kart od samego jej rozpoczęcia, komendant KP jest członkiem Zespołu Interdyscyplinarnego, dzielnicowy natomiast uczestniczy w pracach grup diagnostyczno – pomocowych.

Poradnie Psychologiczno Pedagogiczne (w Rykach i w Dęblinie) – prowadzą poradnictwo specjalistyczne oraz terapię dla dzieci, młodzieży i ich rodziców.

Sąd Rejonowy w Rykach – orzeka w sprawach karnych i rodzinnych, mając możliwość stosowania kar wobec m. in. sprawców przemocy oraz stosowania przymusu do poddawania się terapii przeznaczonej dla sprawców przemocy. Pracownicy Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej tj. kurator sądowy uczestniczy w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego, a kuratorzy zawodowi i społeczni biorą udział w pracach grup diagnostyczno – pomocowych.

Prokuratura Rejonowa w Rykach – prowadzi postępowania przygotowawcze i wyjaśniające w sprawach dotyczących przestępstw związanych ze stosowaniem przemocy domowej.

7. Adresaci programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Stężycy skierowany jest do ogółu społeczeństwa, głównie jednak do rodzin i osób, które ze względu na przemoc domową wymagają wsparcia społecznego.

Można więc wyszczególnić poniżej wymienione grupy adresatów Programu:

1. ofiary przemocy domowej,
2. sprawcy przemocy domowej,
3. świadkowie przemocy domowej (w tym dzieci i młodzież),
4. przedstawiciele instytucji i służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej lub zobowiązanych do udzielenia pomocy,
5. przedstawiciele władz lokalnych,
6. społeczność lokalna Gminy Stężycy.

8. Cel główny i cele szczegółowe Programu oraz realizatorzy

Cel główny:

Celem głównym Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Stężycy jest zwiększenie skuteczności działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej oraz zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Stężycy.

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej, w tym realizacji celu głównego określono cztery podstawowe obszary, zawierające cele szczegółowe, kierunki działań oraz poszczególnych realizatorów i ich oddziaływania na poszczególne grupy odbiorców:

Obszar 1: Profilaktyka, diagnoza i edukacja społeczna.

Cel szczegółowy: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Działania:

- uwrażliwianie społeczeństwa na problem przemocy domowej,
- prowadzenie kampanii edukacyjnych i informacyjnych,
- opracowywanie diagnoz środowiska,
- prowadzenie badań i analiz dotyczących zjawiska przemocy domowej.

Realizatorzy:

- OPS
- ZI
- placówki oświatowe
- GOK

Obszar 2: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej.

Działania:

- prowadzenie poradnictwa,
- udzielanie informacji na temat instytucji udzielających fachowej pomocy,
- nawiązywanie współpracy i jej wzmacnianie pomiędzy kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi z terenu powiatu, działającymi w zakresie pomocy ofiarom przemocy domowej,
- kierowanie do udziału w programach terapeutycznych, edukacyjnych,
- kierowanie do korzystania z pomocy medycznej,
- kierowanie do korzystania z pomocy psychologicznej,
- kierowanie spraw do Sądu Rodzinnego

Realizatorzy:

- OPS
- ZI
- kościoły i związki wyznaniowe
- organizacje pozarządowe
- GKRPA
- PCPR
- NZOZ w Stężycy
- Poradnie Psychologiczno Pedagogiczne w Rykach i Dęblinie
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej

Obszar 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

Działania:

- prowadzenie procedury NK,
- interwencje ze strony odpowiednich służb wobec osób stosujących przemoc,
- kierowanie do udziału w programach terapeutycznych,
- kierowanie do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych,

- wydanie wobec osoby stosującej przemoc domową zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej lub zbliżania się do niej,
- zatrzymywanie osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową,
- występowanie do prokuratury oraz do sądu o zastosowanie wobec osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową, środków zapobiegawczych, w szczególności w przedmiocie dozoru Policji z zakazem kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej, a także nakazania opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazania zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, ewentualnie tymczasowego aresztowania,

Realizatorzy:

- ZI
- OPS
- Policja
- Poradnie Psychologiczno Pedagogiczne
- PCPR
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej

Obszar 4: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Działania:

- organizowanie szkoleń dla osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej,
- budowanie spójnego, pełnozakresowego systemu przeciwdziałania przemocy domowej,

Realizatorzy:

- OPS
- GKRPA
- placówki oświatowe

9. Zakładane efekty realizacji Programu

Systemowa i systematyczna realizacja działań określonych w niniejszym Programie przez instytucje i podmioty do tego uprawnione zakłada zwiększenie skuteczności pomocy i wsparcia osobom zagrożonym i doznającym przemocy domowej przez:

1. pogłębienie wiedzy społeczności lokalnej w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej a także na temat mechanizmów i skutków przemocy,
2. rozwój i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
3. zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej dla osób doznających przemocy domowej,
4. zintensyfikowanie i podniesienie jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową, w tym rozwój programów korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
5. podniesienie kwalifikacji i wzrost kompetencji osób zajmujących się świadczeniem usług

dla osób dotkniętych przemocą domową oraz dla osób tę przemoc stosujących, co w efekcie podniesie jakość usług świadczonych na rzecz tych osób.

10. Źródła finansowania Programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej będzie finansowany ze środków Gminy Stężycyca, a w głównej mierze ze środków OPS, GKRPA oraz pozyskanych z innych źródeł.

11. Monitoring i ewaluacja

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej obejmuje zarówno zadania gminy, jak i powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz pracy z ofiarami i sprawcami tej przemocy. Osiągnięcie określonego celu w przedmiocie działań profilaktycznych, prewencyjnych, interwencyjnych i pomocowych wobec ofiar i sprawców przemocy domowej wskazuje na konieczność koordynacji i współdziałania wszystkich podmiotów biorących udział w działaniach na rzecz osób doświadczających i stosujących przemoc domową.

Istotą efektywności funkcjonowania Programu jest realizacja zadań w zakresie, formie i stopniu dostosowanym do potrzeb mieszkańców Gminy Stężycyca, zgodnie z przyjętymi procedurami oraz stała współpraca uczestników Programu i monitoring działań.

Koordynatorem Programu będzie Zespół Interdyscyplinarny w Stężycy oraz Ośrodek Pomocy Społecznej. Monitoring z realizacji Programu przez poszczególne podmioty będzie elementem sprawozdania składanego przez Przewodniczącą Zespołu Interdyscyplinarnego w Stężycy Radzie Gminy Stężycyca na podstawie Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej do dn. 30 czerwca za rok poprzedni.

Monitoring będzie polegał na zbieraniu i rejestrowaniu danych w celu sprawnego zarządzania programem. Informacje pochodzące z monitoringu pozwolą zorientować się czy wszystko idzie zgodnie z planem, usprawnią zarządzanie programem, pozwolą opracować plany działania dla poszczególnych realizatorów w danym okresie sprawozdawczym, pozwolą też optymalnie wykorzystać posiadane zasoby. Obejmował będzie ogół działań realizowanych przez poszczególne podmioty w trakcie okresu sprawozdawczego w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania przemocy domowej a także udzielania odpowiedniej pomocy i podnoszenia kwalifikacji w zakresie pracy z osobami uwięzonymi w przemoc domową.

Ewaluacji podlegać będzie stopień realizacji celów szczegółowych, osiągniętych poprzez określone działania. Proces ewaluacji polegał będzie na analizie dokumentów przedłożonych przez realizatorów współpracujących z rodzinami i udzielających im wsparcia. Uzyskane w ten sposób informacje będą przydatne przy podejmowaniu decyzji dotyczących określonych działań mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej, a także dla ich planowania, poszerzenia i usprawnienia.

Głosowanie imienne w sprawie przyjęcia uchwały w sprawie przyjęcia Programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej dla Gminy Stężyca na lata 2024 – 2030 przedstawiało się w sposób następujący:

<i>Nazwisko i imię</i>	<i>Głosowanie</i>
Cieśla Maria Halina	ZA
Ćwik Dariusz	ZA
Grzęda Milena	ZA
Jasiński Henryk Jan	ZA
Kania Ewa	ZA
Karaś Justyna	ZA
Kultys Ewa Urszula	ZA
Micek Andrzej	ZA
Pietrzak Jakub Marian	ZA
Sadurek Magdalena	ZA
Sobiechowski Henryk	ZA
Tobjasz Antoni	ZA
Wasilewski Piotr	ZA

Wynik głosowania

ZA:	13	100%
PRZECIW:	0	0%
WSTRZYMUJE SIĘ:	0	0%
BRAK GŁOSU:	0	